

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 6ης Απριλίου 2000 *

Στην υπόθεση C-286/95 P,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους J. Cunniff και B. J. Drijber, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον C. Gómez de la Cruz, μέλος της ίδιας υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

αναιρεσείουσα,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως που ασκήθηκε κατά της αποφάσεως που εξέδωσε στις 29 Ιουνίου 1995 το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (πρώτο πενταμελές τμήμα) στην υπόθεση T-37/91, ICI κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. II-1901), και με την οποία ζητείται η εξαφάνιση της αποφάσεως αυτής,

όπου ο έτερος διάδικος είναι η

Imperial Chemical Industries plc (ICI), με έδρα το Λονδίνο, εκπροσωπούμενη από τους D. Vaughan, QC, G. Barling, QC, και D. Anderson, barrister, ενεργούντες κατ'

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

εντολήν των V. O. White, R. J. Coles και S. M. Turner, solicitors, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Lambert H. Dupong, 14 A, rue des Bains,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Sevón (εισηγητή), πρόεδρο του πρώτου τμήματος, προεδρεύοντα του πέμπτου τμήματος, P. J. G. Kartheyn, P. Jann, H. Ragnemalm και M. Wathelet, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Fennelly,
γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 7ης Οκτωβρίου 1999,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 25ης Νοεμβρίου 1999,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 30 Αυγούστου 1995, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του άρθρου 49 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, αναίρεση κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 29ης Ιουνίου 1995, T-37/91, ICI κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. II-1901, στο εξής: ανααιρεσιβαλλόμενη απόφαση), με την οποία το Πρωτοδικείο ακύρωσε την απόφαση 91/300/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 19ης Δεκεμβρίου 1990, σχετικά με μια διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 86 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/33.133-Δ: Ανθρακικό νάτριο — ICI) (ΕΕ 1991, L 152, σ. 40, στο εξής: επίδικη απόφαση).
- 2 Όσον αφορά τα περιστατικά στα οποία οφείλεται η υπό κρίση αίτηση αναίρεσεως, από την ανααιρεσιβαλλόμενη απόφαση προκύπτει ότι το σώμα των επιτρόπων, κατά την 1 040ή συνεδριάσή του, που πραγματοποιήθηκε στις 17 και 19 Δεκεμβρίου 1990, εξέδωσε την επίδικη απόφαση με την οποία διαπιστώθηκε, κατ' ουσίαν, ότι η Imperial Chemical Industries plc (στο εξής: ICI) κατείχε δεσπόζουσα θέση στην αγορά του ανθρακικού νατρίου στο Ηνωμένο Βασίλειο και προέβαινε σε κατάχρηση της θέσεως αυτής, υπό την έννοια του άρθρου 86 της Συνθήκης ΕΟΚ (νυν άρθρο 82 ΕΚ), από το 1983 περίπου, οπότε με την απόφαση αυτή της επιβλήθηκε πρόστιμο 10 εκατομμυρίων ECU. Η επίδικη απόφαση κοινοποιήθηκε στην ICI με συστημένη επιστολή της 1ης Μαρτίου 1991.
- 3 Το Πρωτοδικείο τόνισε ότι το κείμενο της κοινοποιηθείσας αποφάσεως δεν είχε κυρωθεί προηγουμένως διά των υπογραφών του Προέδρου και του Εκτελεστικού Γραμματέα της Επιτροπής, όπως ορίζει το άρθρο 12, πρώτο εδάφιο, του εσωτερικού κανονισμού 63/41/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 9ης Ιανουαρίου 1963 (JO 1963, 17, σ. 181), που διατηρήθηκε προσωρινά σε ισχύ με το άρθρο 1 της αποφάσεως 67/426/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 6ης Ιουλίου 1967 (JO 1967, 147, σ. 1), και τροποποιήθηκε

τελικώς με την απόφαση 86/61/ΕΟΚ, Ευρατόμ, ΕΚΑΧ της Επιτροπής, της 8ης Ιανουαρίου 1986 (ΕΕ L 72, σ. 34), η οποία ήταν τότε σε ισχύ (στο εξής: εσωτερικός κανονισμός).

- 4 Από τις σκέψεις 17 έως 22 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτουν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα περιστατικά όσον αφορά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία.
  - 5 Στις 14 Μαΐου 1991, η ICI άσκησε προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου, με την οποία ζήτησε την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως και την καταδίκη της Επιτροπής στα δικαστικά έξοδα.
  - 6 Η ICI κατέθεσε, στις 2 Απριλίου 1992, ένα «συμπληρωματικό υπόμνημα απαντήσεως», με το οποίο προέβαλε ένα νέο ισχυρισμό περί κηρύξεως της επίδικης αποφάσεως ανυπόστατης. Παραπέμποντας σε δύο άρθρα του Τύπου που δημοσιεύθηκαν στη *Wall Street Journal* της 28ης Φεβρουαρίου 1992 και στους *Financial Times* της 2ας Μαρτίου 1992, η ICI ισχυρίστηκε, μεταξύ άλλων, ότι η Επιτροπή είχε αναφέρει δημοσίως ότι η μη κύρωση των πράξεων που υιοθετεί το σώμα των επιτρόπων ήταν μια πρακτική την οποία ακολουθούσε από ετών και ότι, τα τελευταία 25 έτη, καμία απόφαση δεν είχε κυρωθεί. Οι δηλώσεις αυτές της Επιτροπής αναφέρονταν σε προσφυγές που ήσαν τότε εκκρεμείς ενώπιον του Πρωτοδικείου και στρέφονταν κατ' απόφασεως της Επιτροπής διαπιστώνουσας σύμπραξη στον τομέα του χλωριούχου πολυβινυλίου (στο εξής: απόφαση PVC) και επί των οποίων των Πρωτοδικείο αποφάνθηκε με την απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1992, T-79/89, T-84/89 έως T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-98/89, T-102/89 και T-104/89, BASF κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. II-315).
  - 7 Με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, η Επιτροπή κατέθεσε έγγραφες παρατηρήσεις επί του συμπληρωματικού υπομνήματος απαντήσεως.

- 8 Το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί της αιτήσεως αναιρέσεως που ασκήθηκε κατά της εν λόγω αποφάσεως του Πρωτοδικείου με απόφαση της 15ης Ιουνίου 1994, C-137/92 P, Επιτροπή κατά BASF κ.λπ. (Συλλογή 1994, σ. I-2555), κατόπιν δε το Πρωτοδικείο έλαβε μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας, καλώντας κυρίως την Επιτροπή να προσκομίσει, μεταξύ άλλων, το κείμενο της επίδικης αποφάσεως, όπως είχε τότε κυρωθεί, στις γλώσσες στις οποίες το εν λόγω κείμενο είναι αυθεντικό, με τις υπογραφές του Προέδρου και του Γενικού Γραμματέα και είχε προσαρτηθεί στα πρακτικά.
- 9 Η Επιτροπή απάντησε ότι θεωρούσε ενδεδειγμένο, έως ότου αποφανθεί το Πρωτοδικείο επί του παραδεκτού του λόγου ακυρώσεως που αφορούσε τη μη κύρωση της επίδικης αποφάσεως, να μην εισέλθει στην ουσία του λόγου αυτού.
- 10 Με διάταξη της 25ης Οκτωβρίου 1994, το Πρωτοδικείο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 65 του Κανονισμού Διαδικασίας, κάλεσε την Επιτροπή να προσκομίσει το προαναφερθέν κείμενο.
- 11 Κατόπιν της διατάξεως αυτής, η Επιτροπή προσκόμισε, στις 11 Νοεμβρίου 1994, μεταξύ άλλων, το κείμενο της επίδικης αποφάσεως στην αγγλική γλώσσα, το εξώφυλλο του οποίου φέρει τον κυρωτικό τύπο, άνευ χρονολογίας, με υπογραφές του Προέδρου και του Εκτελεστικού Γραμματέα της Επιτροπής.
- 12 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Πρωτοδικείο δέχθηκε το παραδεκτό του νέου ισχυρισμού. Στη σκέψη 82 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, θεώρησε ότι οι δηλώσεις των εκπροσώπων της Επιτροπής συνιστούσαν πραγματικό στοιχείο το οποίο μπορούσε να επικαλεστεί η ICI, δεδομένου ότι, μολονότι οι δηλώσεις αυτές έγιναν αποκλειστικά στο πλαίσιο της προπαρατεθείσας αποφάσεως BASF κ.λπ. κατά Επιτροπής, το περιεχόμενό τους κάλυπτε όλες τις διαδικασίες εφαρμογής των

άρθρων 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (νυν άρθρο 81 ΕΚ) και 86 της Συνθήκης οι οποίες διεξήχθησαν μέχρι το τέλος του 1991, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας που αποτελούσε αντικείμενο της διαφοράς της οποίας είχε επιληφθεί το Πρωτοδικείο.

13 Το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, στη σκέψη 84 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το άρθρο 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας δεν προβλέπει ούτε προθεσμία ούτε ειδικό τύπο για την προβολή νέου ισχυρισμού·

14 Στη σκέψη 85, το Πρωτοδικείο έκρινε περαιτέρω ότι, ακόμη και αν η διάταξη αυτή έπρεπε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ένας νέος ισχυρισμός είναι παραδεκτός μόνον αν προβληθεί το ταχύτερο δυνατόν, η απαίτηση αυτή θα είχε ικανοποιηθεί εν προκειμένω, δεδομένου ότι το συμπληρωματικό υπόμνημα απαντήσεως κατατέθηκε εντός ευλόγου χρόνου μετά τη δημοσίευση των άρθρων τα οποία προβλήθηκαν ως νέο γεγονός.

15 Κρίνοντας επί της ουσίας, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε κατ' αρχάς το κείμενο του άρθρου 12 του εσωτερικού κανονισμού της Επιτροπής, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών:

«Οι πράξεις που εκδίδονται από την Επιτροπή (...) κυρώνονται στην ή στις γλώσσες στις οποίες το κείμενό τους είναι αυθεντικό, διά των υπογραφών του Προέδρου και του Εκτελεστικού Γραμματέα.

Τα κείμενα των πράξεων αυτών προσαρτώνται στα πρακτικά της Επιτροπής, στα οποία γίνεται μνεία της εκδόσεώς τους.

Ο Πρόεδρος κοινοποιεί, όταν χρειάζεται, τις πράξεις που εκδίδει η Επιτροπή.»

- 16 Το Πρωτοδικείο έκρινε, στη σκέψη 88 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η όλη οικονομία της ρυθμίσεως αυτής συνεπάγεται ορισμένη χρονική σειρά, σύμφωνα με την οποία οι πράξεις κατ' αρχάς εγκρίνονται από το σώμα των επιτρόπων και στη συνέχεια κυρώνονται, πριν ενδεχομένως κοινοποιηθούν και ενδεχομένως δημοσιευθούν. Από αυτό συνήγαγε ότι η κύρωση μιας πράξεως πρέπει οπωσδήποτε να προηγείται της κοινοποίησής της.
- 17 Στη σκέψη 89, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η σειρά αυτή, η οποία προκύπτει από γραμματική και συστηματική ερμηνεία της εν λόγω διατάξεως, επιβεβαιώνεται από τον σκοπό της διατάξεως αυτής. Υπενθύμισε συναφώς ότι, με την προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά BASF κ.λπ., το Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 73, ότι η διάταξη αυτή αποτελεί απόρροια της υποχρεώσεως που υπέχει η Επιτροπή να λαμβάνει πρόσφορα μέτρα προκειμένου να καθίσταται δυνατός ο μετά βεβαιότητας προσδιορισμός του πλήρους κειμένου των πράξεων που έχουν εκδοθεί από το σώμα και, στη σκέψη 75, ότι η κύρωση έχει, επομένως, ως σκοπό να διασφαλίσει την ασφάλεια δικαίου παγιώνοντας, στις γλώσσες στις οποίες είναι αυθεντικό, το κείμενο που ενέκρινε το σώμα, ώστε να είναι δυνατό να εξακριβωθεί, σε περίπτωση αμφισβήτησεως, αν τα κοινοποιηθέντα ή δημοσιευθέντα κείμενα αντιστοιχούν απολύτως στο κείμενο που εγκρίθηκε και, ως εκ τούτου, στη βούληση του συντάκτη τους.
- 18 Έχοντας διαπιστώσει ότι η κύρωση της επίδικης αποφάσεως είχε πραγματοποιηθεί μετά την κοινοποίησή της, το Πρωτοδικείο κατέληξε, στη σκέψη 90 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι υφίστατο παράβαση ουσιώδους τύπου υπό την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 230 ΕΚ).
- 19 Διευκρίνισε, στη σκέψη 91, ότι η παράβαση αυτή στοιχειοθετείται από τη μη τήρηση και μόνον του επίμαχου ουσιώδους τύπου και ότι είναι συνεπώς ανεξάρτητη από το αν το εγκριθέν, το κοινοποιηθέν και το δημοσιευθέν κείμενο παρουσιάζουν διαφορές και, σε περίπτωση που αυτό συμβαίνει, αν οι διαφορές αυτές είναι ή όχι ουσιώδους χαρακτήρα.
- 20 Στη σκέψη 92, το Πρωτοδικείο προσέθεσε ότι, μετά την κατάθεση του εισαγωγικού της δίκης δικογράφου, ένα θεσμικό όργανο δεν μπορεί, με απλό μέτρο αναδρομικής τακτοποίησης, να απαλείψει ένα ουσιώδες ελάττωμα από το οποίο πάσχει η προβαλλόμενη απόφαση.

- 21 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Πρωτοδικείο ακύρωσε την επίδικη απόφαση και καταδίκασε την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.
- 22 Με την αίτηση αναιρέσεως, η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και να απορρίψει τον λόγο ακυρώσεως της επίδικης αποφάσεως που αφορά την έλλειψη σύνομης κυρώσεως, να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον του Πρωτοδικείου προκειμένου να αποφανθεί επί των λοιπών λόγων ακυρώσεως και να καταδικάσει την ICI στα δικαστικά έξοδα.
- 23 Η ICI ζητεί την απόρριψη της αιτήσεως αναιρέσεως και την καταδίκη της Επιτροπής στα δικαστικά έξοδα. Επικουρικώς, ζητεί από το Δικαστήριο να κρίνει οριστικώς τη διαφορά υπέρ αυτής ή να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον του Πρωτοδικείου προκειμένου να αποφανθεί επί των λοιπών λόγων ακυρώσεως που αυτή προβάλλει.
- 24 Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως, η Επιτροπή προβάλλει δύο λόγους.
- 25 Ο πρώτος λόγος αφορά πλάνη περί το δίκαιο και την αιτιολογία όσον αφορά το παραδεκτό του νέου ισχυρισμού της ICI, την οργάνωση της διαδικασίας και τη συλλογή των αποδεικτικών στοιχείων.
- 26 Με το πρώτο τμήμα του λόγου αυτού, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο, κρίνοντας, στη σκέψη 82 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι αναφερθείσες δηλώσεις της Επιτροπής μπορούν να αποτελέσουν, αυτές καθεαυτές, πραγματικό στοιχείο υπό την έννοια του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, πλανήθηκε περί το δίκαιο.

- 27 Με το δεύτερο τμήμα του λόγου αυτού, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο, θεωρώντας, στις σκέψεις 84 και 85 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν υφίσταντο χρονικά όρια για την προβολή νέου ισχυρισμού σύμφωνα με το άρθρο 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, πλανήθηκε περί το δίκαιο.
- 28 Με το τρίτο τμήμα του πρώτου λόγου, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο, υποχρεώνοντάς την να προσκομίσει το κείμενο της επίδικης αποφάσεως όπως είχε τότε κυρωθεί, πλανήθηκε περί το δίκαιο, καθόσον είχε εσφαλμένη αντίληψη της ενόπιον του διαδικασίας και των κανόνων που αφορούν τη συλλογή των αποδεικτικών στοιχείων, και παρέθεσε ελλιπή αιτιολογία, καθόσον παρέλειψε να αναφέρει, τόσο με την προπαρατεθείσα διάταξη της 25ης Οκτωβρίου 1994 όσο και με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, τους λόγους που το οδήγησαν να κρίνει ότι έπρεπε να καλέσει την Επιτροπή να προσκομίσει το εν λόγω κείμενο.
- 29 Ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως αφορά πλάνη περί το δίκαιο και περί την αιτιολογία σχετικά με τη λειτουργία και τις συνέπειες της μη κυρώσεως της επίδικης αποφάσεως κατά τον χρόνο της εκδόσεώς της.
- 30 Με το πρώτο τμήμα του δευτέρου λόγου, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο, κρίνοντας, ιδίως στη σκέψη 91, ότι η κύρωση αποτελεί τυπική προϋπόθεση που πρέπει να τηρείται, ανεξάρτητα από το αν υπάρχουν στοιχεία δυνάμενα να θέσουν εν αμφιβόλω τον αυθεντικό χαρακτήρα του κοινοποιηθέντος κειμένου, πλανήθηκε περί το δίκαιο.
- 31 Με το δεύτερο τμήμα του λόγου αυτού, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο, αποφασίζοντας, στις σκέψεις 88 έως 90 και 92 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η κύρωση πρέπει να προηγείται, επί ποινή ακυρότητας, της κοινοποιήσεως της πράξεως στον αποδέκτη της και ότι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, η κύρωση δεν ήταν σύννομη, πλανήθηκε περί το δίκαιο.

- 32 Με το τρίτο τμήμα του δευτέρου λόγου, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο, παραλείποντας να εξετάσει το ζήτημα αν το φερόμενο ελάττωμα μπορούσε να προκαλέσει ζημία στα συμφέροντα του αποδέκτη της αποφάσεως, πλανήθηκε περί το δίκαιο και, επικουρικώς, παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως της αποφάσεώς του.

Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως

- 33 Πρέπει να εξετασθεί κατ' αρχάς ο δεύτερος λόγος και να συνεξεταστούν το πρώτο και το τρίτο τμήμα του.

- 34 Κατά την Επιτροπή, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση είναι πλημμελής λόγω πλάνης περί το δίκαιο, καθόσον το Πρωτοδικείο θεώρησε ότι η παράβαση ουσιώδους τύπου στοιχειοθετείται από τη μη τήρηση και μόνον του εν λόγω ουσιώδους τύπου, ανεξάρτητα, αφενός, από την ύπαρξη άλλων ελαττωμάτων του κοινοποιηθέντος κειμένου και, αφετέρου, από την ύπαρξη προσβολής των συμφερόντων του διαδίκου που ζητεί την ακύρωση της πράξεως.

- 35 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι από την προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά BASF κ.λπ. προκύπτει ότι η έλλειψη κυρώσεως δεν συνιστά διαδικαστική παρατυπία παρά μόνον αν συνδέεται με ένα ή περισσότερα άλλα ελαττώματα του κοινοποιηθέντος κειμένου. Συγκεκριμένα, η σχετική με την κύρωση προϋπόθεση δεν μπορεί να διαχωρίζεται από την ανάγκη να καθίσταται δυνατός ο μετά βεβαιότητας προσδιορισμός του πλήρους κειμένου των εκδοθεισών από το σώμα πράξεων. Εν προκειμένω, εφόσον δεν υπάρχουν ενδείξεις συνεπαγόμενες αβεβαιότητα ως προς το ακριβές περιεχόμενο του εγκριθέντος κειμένου, είναι αδιάφορο το ζήτημα αν είχε κυρωθεί η επίδικη απόφαση.

- 36 Η Επιτροπή φρονεί περαιτέρω ότι το Πρωτοδικείο πλανήθηκε περί το δίκαιο, μη λαμβάνοντας υπόψη το αν ήταν δυνατόν να θιγούν τα συμφέροντα της ICI λόγω του

ότι τότε δεν υπήρξε κύρωση. Η Επιτροπή παραθέτει το παράδειγμα της προπαρατεθείσας απόφασης Επιτροπή κατά BASF κ.λπ., με την οποία το Δικαστήριο εξέτασε αν οι παρατυπίες της διαδικασίας λήψης απόφασης μπορούσαν να έχουν επίπτωση στο περιεχόμενο της απόφασης PVC και, επομένως, στα δικαιώματα των αποδεκτών της.

- 37 Η ICI απαντά ότι, κατά την προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά BASF κ.λπ., η κύρωση των πράξεων συνιστά ουσιώδη τύπο υπό την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης, κατά της παραβάσεως του οποίου χωρεί προσφυγή ακυρώσεως. Υπενθυμίζει τη σχετική με τον ουσιώδη τύπο νομολογία του Δικαστηρίου, από την οποία προκύπτει ότι ο ουσιώδης τύπος είναι τόσο σημαντικός ώστε ο κοινοτικός δικαστής μπορεί, ίσως μάλιστα και οφείλει, να εξετάζει αυτεπαγγέλτως την τήρησή του, ότι η παράβαση ουσιώδους τύπου δεν μπορεί να τακτοποιηθεί και ότι η μη τήρηση ουσιώδους τύπου συνεπάγεται την ακυρότητα της πράξεως ανεξάρτητα από τις συγκεκριμένες συνέπειες της παραβάσεως. Η ICI υποστηρίζει τέλος ότι η προάσπιση της ασφαλείας δικαίου απαιτεί την τήρηση της διαδικασίας κυρώσεως ανεξάρτητα από το αν επήλθαν τροποποιήσεις της πράξεως μετά την έκδοσή της.
- 38 Συναφώς, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι, δεδομένου ότι το διανοητικό και το τυπικό στοιχείο αποτελούν ένα αδιαχώριστο σύνολο, η έγγραφη διατύπωση της πράξεως αποτελεί την αναγκαία έκφραση της βουλήσεως της εκδίδουσας αρχής (προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά BASF κ.λπ., σκέψη 70).
- 39 Με το άρθρο 12, πρώτο εδάφιο, του εσωτερικού κανονισμού που ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, η Επιτροπή όρισε τα μέτρα που καθιστούν δυνατό τον μετά βεβαιότητας προσδιορισμό του πλήρους κειμένου των πράξεων που εκδίδει το σώμα.
- 40 Το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι η κύρωση των πράξεων που προβλέπεται στο εν λόγω άρθρο 12, πρώτο εδάφιο, αποσκοπεί στη διασφάλιση της ασφαλείας δικαίου παγιώνοντας, στις γλώσσες στις οποίες είναι αυθεντικό, το εγκριθέν από το σώμα κείμενο (προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά BASF κ.λπ., σκέψη 75).

- 41 Το Δικαστήριο συνήγαγε από αυτό ότι η εν λόγω κύρωση συνιστά ουσιώδη τύπο υπό την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης, κατά της παραβάσεως του οποίου χωρεί προσφυγή ακυρώσεως (προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά BASF κ.λπ., σκέψη 76).
- 42 Αντίθετα προς όσα υποστηρίζει η Επιτροπή, πρέπει να τονιστεί ότι συνιστά παράβαση ουσιώδους τύπου η έλλειψη και μόνον κυρώσεως μιας πράξεως, χωρίς να χρειάζεται να αποδειχθεί, επιπλέον, ότι η πράξη έχει και άλλο ελάττωμα ή ότι η έλλειψη κυρώσεως προκάλεσε ζημία σε εκείνον που την επικαλείται.
- 43 Συναφώς, η προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά BASF κ.λπ. δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια που προτείνει η Επιτροπή.
- 44 Με την απόφαση αυτή, το Δικαστήριο διευκρίνισε, στη σκέψη 75, ότι η κύρωση των πράξεων αποσκοπεί στη διασφάλιση της ασφαλείας δικαίου.
- 45 Η αρχή της ασφαλείας δικαίου, που αποτελεί στοιχείο της κοινοτικής έννομης τάξεως, επιβάλλει να είναι βεβαία κάθε παράγουσα έννομα αποτελέσματα πράξη της διοικήσεως, ιδίως όσον αφορά τον εκδότη της και το περιεχόμενό της.
- 46 Ο έλεγχος της τηρήσεως του τύπου της κυρώσεως και, συνεπώς, του βεβαίου χαρακτήρα της πράξεως προηγείται κάθε άλλου ελέγχου, όπως είναι ο έλεγχος της

αρμοδιότητας του εκδόντος την πράξη, της τηρήσεως της αρχής της συλλογικότητας ή ακόμη ο έλεγχος της τηρήσεως της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως των πράξεων.

- 47 Επίσης, μόνον αφού ενδεχομένως ελεγχθεί ο βέβαιος χαρακτήρας της πράξεως όπως εγκρίθηκε από τον εκδότη της καθίσταται δυνατό να ελεγχθεί αν υπάρχει απόλυτη αντιστοιχία μεταξύ του κοινοποιηθέντος ή δημοσιευθέντος κειμένου προς το κείμενο που ενέκρινε ο εκδότης της πράξεως.
- 48 Μολονότι στην πλειονότητα των περιπτώσεων στις οποίες διατάχθηκε η προσκόμιση κεκρωμένης πράξεως επρόκειτο για διαφορά στην οποία ένας από τους διαδίκους προέβαλλε και κάποια άλλη αιτίαση κατά της πράξεως, δεν μπορεί να συναχθεί από αυτό ότι ένας τέτοιος ισχυρισμός αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για να διαταχθεί η προσκόμιση κρωμένης πράξεως. Κατά μείζονα λόγο, δεν είναι αναγκαίο να προσκομισθεί, μέσω ορισμένων ενδείξεων, έναρξη αποδείξεως της υπάρξεως άλλου ελαττώματος της πράξεως.
- 49 Εναπόκειται, πράγματι, στον κοινοτικό δικαστή να αποφασίσει αν είναι αναγκαία η προσκόμιση μιας τέτοιας πράξεως, σύμφωνα με τις ισχύουσες όσον αφορά τα μέσα αποδείξεως διατάξεις του Κανονισμού Διαδικασίας.
- 50 Όσον αφορά το Πρωτοδικείο, από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 49 και 65, στοιχείο β', του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου προκύπτει ότι η αίτηση προσκομίσεως εγγράφων συγκαταλέγεται μεταξύ των αποδεικτικών μέσων που το Πρωτοδικείο μπορεί να διατάξει σε οποιαδήποτε φάση της διαδικασίας.

- 51 Εναπόκειται στον κοινοτικό δικαστή, αν διαπιστώσει κατόπιν εξετάσεως της προσκομισθείσας ενώπιόν του πράξεως ότι αυτή δεν έχει κυρωθεί συννόμως, να λάβει αυτεπαγγέλτως υπόψη τον λόγο ακυρώσεως που αφορά την παράβαση ουσιώδους τύπου, η οποία συνίσταται σε έλλειψη σύννομης κυρώσεως, και να ακυρώσει κατά συνέπεια την πράξη που παρουσιάζει το ελάττωμα αυτό.
- 52 Δεν έχει συναφώς σημασία το ότι η έλλειψη κυρώσεως δεν προκάλεσε καμία ζημία σε κάποιον από τους διαδίκους της διαφοράς. Συγκεκριμένα, η κύρωση των πράξεων αποτελεί σημαντικό για την ασφάλεια δικαίου ουσιώδη τύπο υπό την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης, του οποίου η παράβαση συνεπάγεται την ακύρωση της ελαττωματικής πράξεως, χωρίς να χρειάζεται να αποδειχθεί η ύπαρξη μιας τέτοιας ζημίας.
- 53 Επομένως, το Πρωτοδικείο, ακυρώνοντας την επίδικη απόφαση λόγω παραβάσεως ουσιώδους τύπου υπό την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης, συνισταμένης στη μη σύνομη κύρωση της εκδοθείσας από την Επιτροπή πράξεως, δεν πλανήθηκε περί το δίκαιο και αιτιολόγησε την απόφασή του.
- 54 Κατά συνέπεια, το πρώτο και το τρίτο τμήμα του δευτέρου λόγου πρέπει να απορριφθούν.
- 55 Με το δεύτερο τμήμα του δευτέρου λόγου αναιρέσεως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο πλανήθηκε περί το δίκαιο και περί την αιτιολογία θεωρώντας, στις

σκέψεις 88 έως 90 και 92 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η κύρωση πρέπει, επί ποινή ακυρότητας, να προηγείται της κοινοποίησεως της πράξεως στον αποδέκτη της.

- 56 Κατά την Επιτροπή, η έκδοση αποφάσεως είναι πλήρης και τέλεια διά της εγκρίσεως σχεδίου αποφάσεως από το σώμα των επιτρόπων. Η άποψη του Πρωτοδικείου παρερμηνεύει τη νομολογία του Δικαστηρίου σύμφωνα με την οποία ενδεχόμενες παρατυπίες χωρούσες μετά την έκδοση αποφάσεως δεν μπορούν να επηρεάσουν το κύρος της.
- 57 Η Επιτροπή ισχυρίζεται επίσης ότι απαιτείται άμεση κοινοποίηση ορισμένων πράξεων λόγω του επείγοντος χαρακτήρα τους και προς διασφάλιση της αποτελεσματικότητάς τους, χωρίς να είναι δυνατή η αναμονή της εγκρίσεως και της κυρώσεως των πρακτικών της συνεδριάσεως της Επιτροπής.
- 58 Κατά την ICI, από την περιγραφόμενη στο άρθρο 12 του εσωτερικού κανονισμού διαδικασία προκύπτει ότι η κύρωση πρέπει να προηγείται της κοινοποίησεως και της δημοσιεύσεως της πράξεως. Η αρχή αυτή θα μπορούσε εξάλλου να συναχθεί από τη σκέψη 75 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Επιτροπή κατά BASF κ.λπ., σύμφωνα με την οποία η κύρωση καθιστά δυνατή την εξακρίβωση της αντιστοιχίας του κοινοποιηθέντος ή δημοσιευθέντος κειμένου προς το κυρωθέν κείμενο.
- 59 Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι το άρθρο 12 του εσωτερικού κανονισμού προβλέπει ότι οι πράξεις που εκδίδει η Επιτροπή κυρώνονται διά των υπογραφών του Προέδρου και του Εκτελεστικού Γραμματέα και κοινοποιούνται, όταν αυτό χρειάζεται, από τον Πρόεδρο.

- 60 Ορθώς συνεπώς το Πρωτοδικείο έκρινε, στις σκέψεις 88 και 89 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι από τη γραμματική και συστηματική ερμηνεία της διατάξεως αυτής προκύπτει ότι η κύρωση πράξεως πρέπει αναγκαστικά να προηγείται της κοινοποίησώς της, πράγμα που επιβεβαιώνεται από τον σκοπό της περί κυρώσεως διατάξεως.
- 61 Είναι όντως σημαντικό, προς διασφάλιση της ασφαλείας δικαίου, να υπάρχει μέριμνα ώστε τα κείμενα που εγκρίνει η Επιτροπή να κυρώνονται εντός συντόμου χρόνου, αφού ο Πρόεδρος και ο Εκτελεστικός Γραμματέας, που έχουν την ευθύνη της κυρώσεως, βεβαιωθούν ότι το κείμενο που κυρώνουν αντιστοιχεί σε εκείνο που εγκρίθηκε.
- 62 Είναι τουλάχιστον απαραίτητο να προηγείται η κύρωση της κοινοποίησεως, διότι άλλως θα υφίσταται πάντοτε ο κίνδυνος να μην ταυτίζεται το κοινοποιηθέν κείμενο με το κείμενο που ενέκρινε η Επιτροπή.
- 63 Ορθώς συνεπώς το Πρωτοδικείο έκρινε ότι συντρέχει παράβαση ουσιώδους τύπου υπό την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης οσάκις η κύρωση αποφάσεως πραγματοποιείται σε απροσδιόριστο χρόνο, μεταγενέστερο της κοινοποίησεως της πράξεως, μάλιστα δε και της ασκήσεως προσφυγής ακυρώσεως κατά της πράξεως αυτής.
- 64 Κατά συνέπεια, το δεύτερο τμήμα του δευτέρου λόγου αναιρέσεως δεν είναι βάσιμο και πρέπει να απορριφθεί.

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως

- 65 Ο λόγος αυτός αφορά πλάνη περί το δίκαιο και την αιτιολογία σχετικά με το παραδεκτό του νέου ισχυρισμού της ICI, την οργάνωση της διαδικασίας και τη συλλογή των αποδεικτικών στοιχείων.
- 66 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων σχετικά, αφενός, με το δικαίωμα του Πρωτοδικείου, σύμφωνα με τα άρθρα 49 και 65, στοιχείο β', του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, να διατάσσει την προσκόμιση εγγράφων σε κάθε στάδιο της διαδικασίας και, αφετέρου, με την υποχρέωσή του να λαμβάνει υπόψη αυτεπαγγέλτως λόγο ακυρώσεως αφορώντα παράβαση ουσιώδους τύπου, όπως είναι η έλλειψη σύννομης κυρώσεως μιας πράξεως, δεν είναι αναγκαίο να τύχει περαιτέρω απαντήσεως ο πρώτος λόγος αναιρέσεως που προέβαλε η Επιτροπή και ο οποίος πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμος.
- 67 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι οι λόγοι αναιρέσεως που προέβαλε η Επιτροπή δεν είναι βάσιμοι, οπότε η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 68 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο βάσει του άρθρου 118 έχει εφαρμογή επί της αναιρετικής διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την αίτηση αναίρεσεως.**

- 2) Καταδικάζει την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στα δικαστικά έξοδα.**

Sevón

Karpeyn

Jann

Ragnemalm

Wathelet

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 6 Απριλίου 2000.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

R. Grass

D. A. O. Edward